Nr. 11 1938 m. liepos 15 d. I metai.

VARPELIS

„AIDO“ PRIEDAS VAIKAMS

DAINELĖ

Stovi aukštas kalnas
Ir sena pilis,
Apačioj vingiuoja
Vilija—Neris.

Olia lylia lia-lia,
Olia, lylia lia,
Apačioj vingiuoja
Vilija—Neris.

Teka ten saulelė
Pro žalias girias,
Pina lietuvaitė
Aukso kaseles.

Olia lylia lia-lia,
Olia lylia lia,
Pina lietuvaitė
Aukso kaseles.

Čiulba ten lakštelė,
Čiulba prie Neries,
Klausos mūs seselė
Jos skardžios giesmės.

Olia lylia lia-lia,
Olia lylia lia,
Klausos mūs seselė
Jos skardžios giesmės.

Pasakyk, lakštute,
Pasakyk man tai,
Kodėl tavo giesmių
Taip liūdni aidai?

Olia lylia lia-lia,
Olia lylia lia,
Kodėl tavo giesmių,
Taip liūdni aidai?

— Blaškosi saulelė
Ten tarp debesų, —
Liūdi man širdelė
Dėl didžių vargų.

Olia lylia lia-lia,
Olia lylia lia,
Liūdi man širdelė
Dėl didžių vargų.

Stovi aukštas kalnas
Ir sena pilis,
Apačioj vingiuoja
Vilija—Neris.

Olia lylia lia-lia,
Olia lylia lia,
Apačioj vingiuoja
Vilija—Neris.

K. Tėma

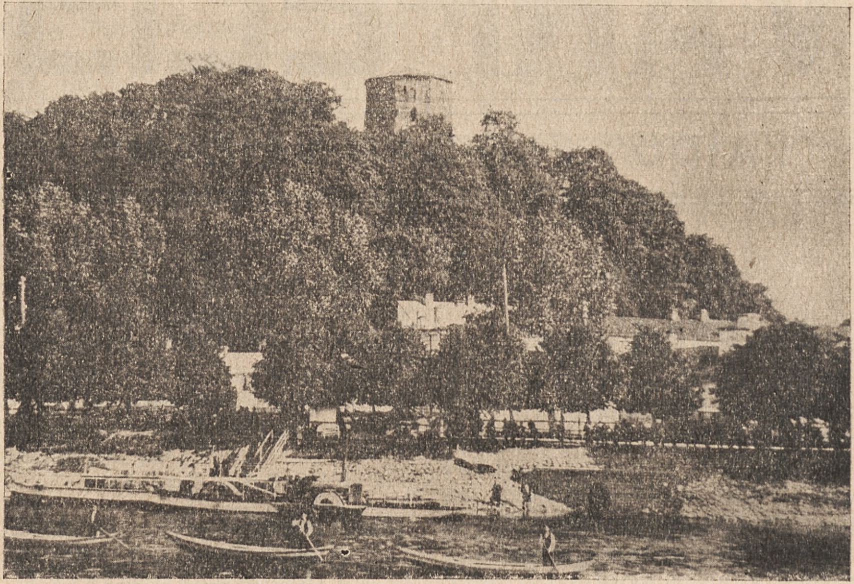
Jonelis Gedimino pilies kalne

Kitą dieną Jonelis prašė tėvelio nuvesti jį Gedimino pilies kalnan. Tėvelis sutiko.

Reikėjo eiti per sodą, įvairių medžių prisodintą. Pakalnėje buvo nedidelė pirkutė, kurioje tėvelis nupirko sau ir Joneliui įėjimo bilietus; užmokėjo už juos 20 skatikų.

Į kalną jiedu lipo plačiu taku, kuris sukėsė aplink kalną, vis kildamas ir kildamas į jo viršūnę. Aplink augo įvairūs lapuoti medžiai.

Jonelio širdelė virpėjo iš didelio džiaugsmo. Jis beeidamas galvojo apie didįjį Gediminą, Lietuvos valdovą, kuris šiame kalne pastatė pirmąją stiprią pilį ir Vilnių padarė savo valstybės sostine. Prisiminė jis ir skaitytą knygose padavimą apie jojo sapną, geležinį vilką, tojo sapno aiškinimą, Vilniaus pradžią. Prieš jojo akis atsistojo, kaip gyvi, visi Lietuvos valdovai, kurie šioje pilyje gyveno: Algirdas, Kęstutis, Vytautas Didysis, jojo brolis Zigmantas, Kazimieras IV, jojo sūnus šv. Kazimieras, pagaliau paskutinysis Jogailaitis Zigmantas Augustas. Visi jie šioje pilyje pabuvojo, šio kalno žemelę mindė, iš čia didžiulius Lietuvos plotus valdė. Joneliui net ašaros ėmė riedėti iš akių, kai visa tai prisiminė...

Gedimino pilies bokštas Vilniuje

Štai arti jau ir kalno viršūnė. Šiaurės kalno pusėje, prie pat tako, matyti atkasta siena; ji, tur būt, juosė visą kalną ir senovėje gynė pilį nuo priešų. Aukščiau sienos rytų pusėje stovi pati pilis, dviejų aukštų, iš plytų ir akmenų pastatyta. Jonelis su tėveliu, priėję arčiau, pamatė dvejus įėjimus pilies vidun ir nemažai stebėjosi sienų

storumu. Pilies viduryje, matyti, būta kelių kambarių kiekviename aukšte. Iš visos senosios didybės beliko tik dvejų aukštų sienos, pridengtos akmenimis su cementu; skliautai ir stogas seniai jau nugriuvę, jų likučius darbininkai dabar iš pilies vidaus ir iš kiemo veža ir pila pašlaitėn šiaurės pusėje.

Apžiūrėję pilies griuvėsius, tėvelis nusivedė Jonelį bokšto pusėn. Jiedu ėjo šalia kryžiaus, pastatyto jau po Didžiojo karo lenkų kareiviams, kritusiems kovose su bolševikais, pagerbti; prieš kryžių buvo įrengtas gėlynėlis.

Tėvelis privedė Jonelį prie bokšto. Jis dviejų aukštų, iš raudonų didelių plytų pastatytas. Į vidų galima įeiti pro dvejas duris; jos uždarytos ir pro jas niekas pašalinis nevaikščioja. Tuo metu, kai buvo atėję Jonelis ir tėvelis, darbininkai triusėsi, dirbo: mat, bokštas taisomas ir stiprinamas, kad nesugriūtų. Jame norima įrengti muziejų ir sudėti visa, kas bus atrasta kalne, griuvėsius bekasinėjant.

— Iš šito bokšto seniau lietuviai stebėjo, ar nesiartina priešas. O bokštas seniau buvo daug aukštesnis ir iš jo buvo toli toli matyti,—pradėjo aiškinti tėvelis.

— O ką darydavo, kai priešą pamatydavo? — paklausė Jonelis.

— Tuojau pranešdavo miesto gyventojams ir įsakydavo uždaryti mūro sienoje, kuri buvo aplink visą miestą, visus vartus ir skubėti ginti tą sieną. Įėjimai į kalną taip pat buvo tuojau uždaromi ir stropiai saugojami. Priešui buvo tuomet sunku patekti miestan ir jis dažniausiai turėjo, nieko nelaimėjęs, traukti namo.

Jonelis atydžiai klausėsi tėvelio pasakojimo ir, užrietęs galvelę, kartu stebėjo bokšto sienas ir esamus jose langus, iš kur senovės lietuviai ne kartą grūmėsi su priešu.

Apžiūrėję bokštą iš visų pusių ir nuo pamatų iki viršaus, tėvelis parodė Joneliui Vilniaus miestą. Iš bokšto dešinės žiūrėdami, pamatė vingiuojantį Nerį ir visą tą dalį, kurį yra už Neries į šiaurę. Kai pasuko nuo bokšto į kairę pusę, tai pamatė dar gražesnį miestą. Prie pat kalno buvo didinga katedros-bazilikos bažnyčia ir stovįs prie jos bokštas. Toliau tarp namų jūros stiebėsi į viršų kitų bažnyčių bokštai. Ypač gražiai atrodė šv. Jono, šv. Kotrynos, Misionierių ir kitų bažnyčių bokštai. O namų, namų! Kas juos ir suskaitys! Jų stogai raudonavo, baltavo, kartais spindėjo...

— Paklausyk, Joneli, miesto ūžesio,—pasiūlė tėvelis.

Jonelis susikaupė labiau.

— Ką girdi?—paklausė tėvelis.

— Ūžia, kaip bičių avilyje...

— Ar žinai, ką tai reiškia?

— Ne, tėveli.

— Tai miestas dainuoja savo senąją dainą, prisimindamas senuosius laikus. Jis taip ūžė Gedimino ir Vytauto Didžiojo laikais, ūžia ir dabar, nes negali užmiršti tos galingosios dainos.

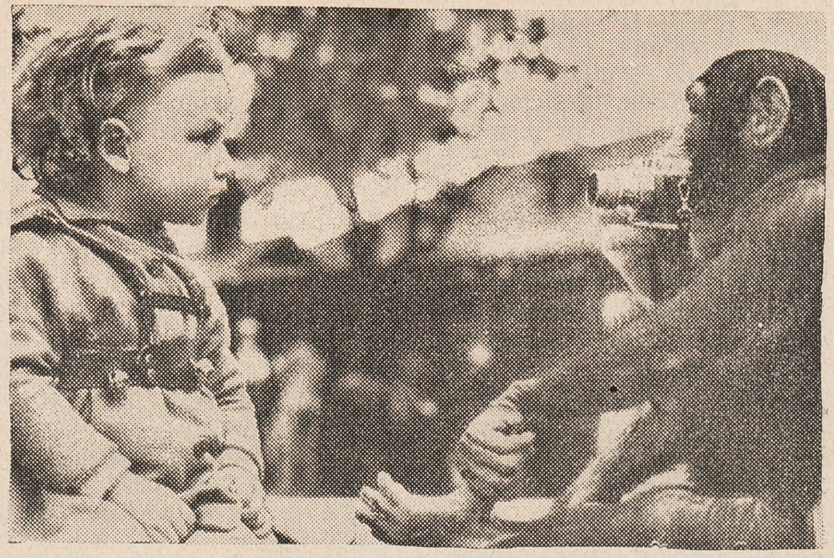
Šėmutės daina

Mū, Maryte, mū-mū-mū!
Duok Šėmutei dobilų!
O jei ne—tai pieno tau
Nebeduosiu aš daugiau.

Duok žolytės, dobilų,
Vakarienei ir pietų!
Jei neduosi, tai visas
Išardysiu tvoreles.

Išardysiu tvoreles,
Išbraidysiu pieveles!
Mū, Maryte, mū-mū mū!
Duok Šėmutei dobilų!

K. Tėma

„Dėmesio! tuojau aš tave nutrauksiu!“

Vilkai ir vilkiukai

Aš ėjau keliu ir staiga išgirdau riksmą. Rėkė berniukas piemuo. Jis bėgo per lauką ir kažką rodė ranka.

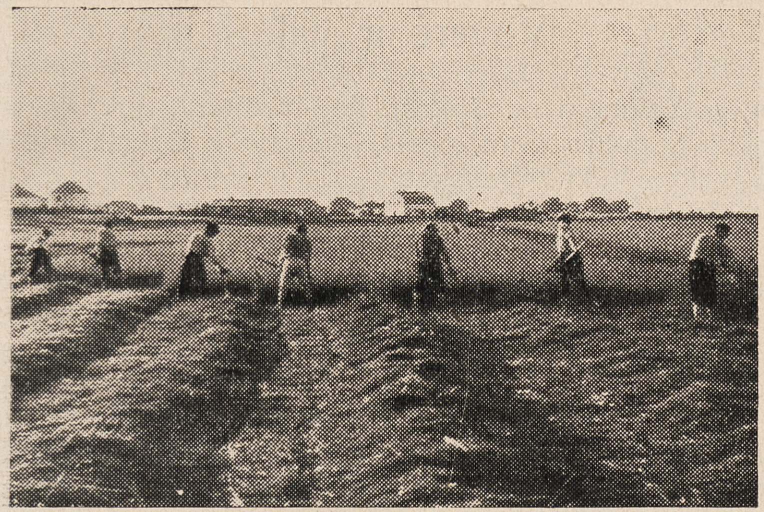
Aš dirstelėjau ir pamačiau, — per lauką kiūtina du vilkai: vienas senis, kitas jauniklis. Jauniklis persimetęs nešė papiautą ėriuką, dantimis jį laikydamas už kojos. Senis vilkas bėgo užpakaly.

Kai aš pastebėjau vilkus, aš podraug su piemenėliu pasileidau bėgti paskui juos. Mudu garsiai rėkėme. Mudu išgirdo žmonės ir atbėgo pagalbon su šunimis.

Kai tik senis vilkas suuodė šunis ir žmones, jis pabėgo prie jauniklio, nutvėrė iš jojo ėriuką, užsimetė ant savęs ir abu vilkai pasileido bėgti sparčiau ir dingo miške.

Berniukas piemenėlis pradėjo pasakoti, kaip visa atsitiko. Iš gilaus griovio išbėgo didelis vilkas, nutvėrė ėriuką, sudraskė ir nusinešė. Jį pasitiko jauniklis vilkas ir griebė ėriuką. Senis vilkas atidavė nešti ėriuką jaunikliui, o pats bėgo greta. Kai pasirodė žmonės, senis jau nemokė jauniklio, tik pasistengė nusinešti grobį.

L. T.

Kituose kraštuose jau prasidėjo rugiapiūtė.

Šienpiovio daina

Jau aušrelė šypsos,
Užtekės saulelė,
Pasiėmęs dalgį,
Eisiu į pievelę.

Pasipustęs savo
Aštrią skudrūnėlę,
Nuverčiau bematant
Šimtą pradalgėlių.

Žibo, ai sužibo
Girios sumirgėjo,
Skaistaveidė saulė
Puikiai užtekėjo.

Čiulbo, ai sučiulbo
Paukščiai paukštužėliai,
Ir rasa sužvilgo
Pievų žolynėliuos.

Linksma man, piovėjui,
Žalią piaut šienelį:
Linksmina paukšteliai
Mano kietą dalį...

Atsiunė **K. Tėma.**

Voverė ir vilkas

Voverė šokinėjo nuo šakos ant šakos ir nukrito ant miegančio vilko. Vilkas pašokęs sugavo ją ir norėjo sudraskyti.

Voverė pradėjo prašyti:

— Paleisk mane!

Vilkas atsakė:

— Gerai, aš paleisiu tave, tik tu pasakyk man, kodėl jūs, voverės, tokios linksmos? Man visuomet nuobodu, o jūs, kai pažiūri, ten aukštai tik žaidžiate ir šokinėjate.

Voverė tarė:

— Pirmiau paleisk mane į medį, aš iš ten tau pasakysiu! Dabar aš tavęs bijau.

Vilkas paleido voverį. Ji įšoko į medį ir iš ten sako:

— Tau todėl nuobodu, kad tu piktas. Piktumas tau širdį ėda. Mes todėl linksmos, kad mes geros ir niekam nieko pikta nedarome.

L. T.

Paviliojo

(Dainelė)

Štai liepelė,
Po liepele
Sėdi mūs seselė.

Diena švinta,
Rasos krinta
Ant gelsvų kaselių.

Pro liepelę
Ant žirgelio
Jojo bernužis.

Padabojo,
Paviliojo
Jaunąją seselę.

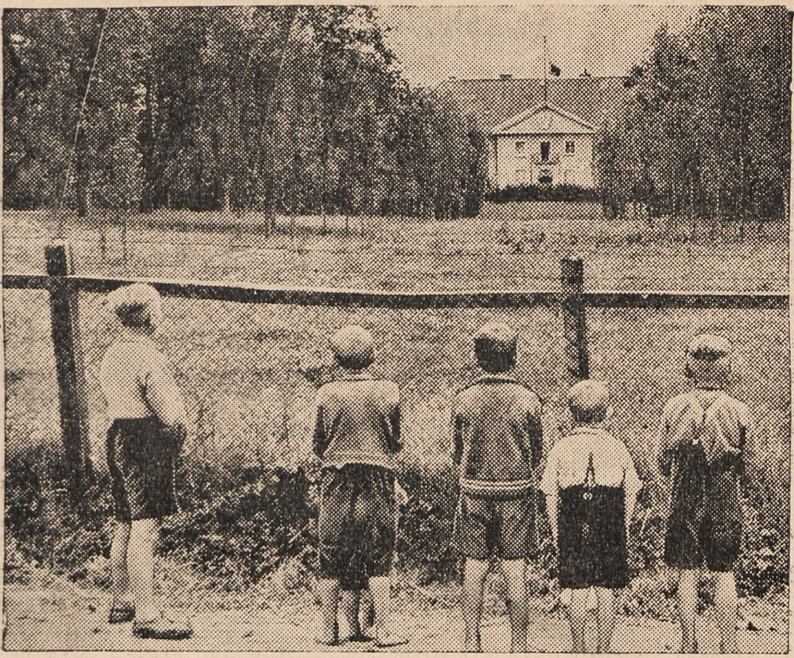
Štai dvarelis,
Po dvarelį
Vaikšto broliužėlis.

Diena švinta —
Arklį kinko
Baltojon žagrelėn.

Pro dvarelį
Ant žirgelių
Jojo kareivėliai.

Padabojo,
Paviliojo
Jauną broliužėlį.

K. Tėma

Mes žiūrime į žydinčią pievą.

Medžioklė

Kartą aš su draugu išėjau medzioti tetervinų. Užtikome jų visą šeimą. Motina pakilo,—mudu šovėme ir pataikėme į ją. Tačiau ji nenukrito, bet nuskrido toliau su jaunikliais. Aš norėjau eiti paskui juos, bet draugas mane sulaikė.

— Geriau čia prisėskime ir pamėginkime juos privilioti,—gal jie tuojau ir atskris.

Mano draugas mokėjo gražiai švilpauti, kaip švilpauja tetervinukai. Mudu susėdome. Jis pradėjo švilpauti. Ir iš tikrųjų: iš pradžių atsiliepė vienas jauniklis, paskui — kitas, ir štai, girdim mudu, pati motina kvaksi taip meiliai ir taip arti. Aš pakėliau galvą ir žiūriu: per susipynusias žoles eina ji, skuba skuba, o jos krūtinė visa kraujuota. Mat, neiškentė motinos širdis! Ir tuo metu aš pasijutau labai nesmagiai... Aš atsistojau ir suplojau. Tetervinė nuskrido ir jaunikliai tuojau nutilo. Mano draugas supyko: aš pagadinau jam medžioklę.

Nuo to laiko aš jau nebei davau medžioti.

Skina, pina...

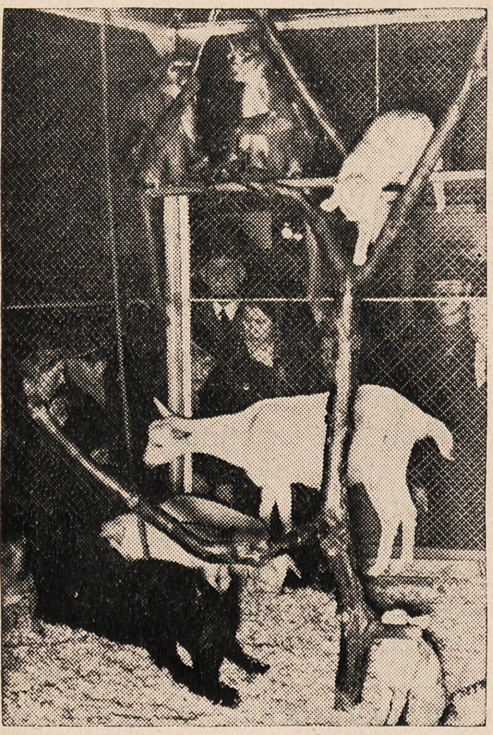
(*Dainelė*)

Margon pievelėn ankstų rytelį
Oi ir nubėgo mūsų seselė,
O lylia-lylia, o lylia lia-lia,
Oi ir nubėgo mūsų seselė.

Dainą dainuoja, gėleles skina,
O prisiskynus vainiką pina,
O lylia-lylia, o lylia lia-lia,
O prisiskynus vainiką pina.

Įvairiaspalvį vainiką pina,
O nusipynus galvą dabina,
O lylia-lylia, o lylia lia-lia,
O nusipynus galvą dabina.

K. Tėma.

Pažįstama šeimynėlė

Plaštakė ir vaikas

Išėjo motina su vaikeliu į laukus. Motina po medžiu ilsėjosi, o vaikelis bėgiojo paskui plaštakę.

Tik atbėgęs prie motinos vaikelis pradėjo motiną kuksinti, tąsyti už rankos.

— Mama, mamyte!—ėmė neramiai čiaukšėti vaikelis. — Mama, prisiūk plaštakei sparnelius. Aš netyčia jai nutraukiau.

— Ką tu, vaikeli, niekus sakai! Argi galima plaštakei sparnelius prisiūti!

Bet vaikelis negali nurimti, verkdamas vis prašo:

— Mamyte, prisiūk, prisiūk jai sparnelius! Man jos labai gaila, mamyte! Man jos labai, gaila, mamyte! Tik tu prisiūk!

Padabosiu, paviliosiu...

(Dainelė)

Dobileliais, avižėlėm
Šersiu juodbėrėlį,
Pabalnosiu, pažabosiu —
Josiu jaunimėlin.
Ten aš rasiu daug brolelių
Ir jaunų seselių —
Padabosiu, paviliosiu
Jauną audėjėlę.

Skinsiu, pinsiu vainikėlį
Žaliųjų rūtelių,
Užsidėjus ant galvelės,
Eisiu jaunimėlin.
Ten aš rasiu daug seselių
Ir jaunų brolelių —
Padabosiu, paviliosiu,
Jauną artojėlį.

K. Tėma

Jonukas ir ragana

(Pasaka).

Vieną kartą gyveno našlė, kuri turėjo sūnų, vardu Jonuką. Našlė Jonukui nupirko valtį ir irklą. Jonukas nuėjo ir plaukioja po ežerą. O motina atėjusi pradėjo jį šaukti:

— Joneli, mano sūneli, eikš, aš tave pavalgydinsiu ir naujus marškinėlius duosiu!

Jonukas prisiyrė prie kranto. Motina jį pavalgydino ir naujus marškinėlius davė. Jonukas, gavęs marškinėlius, nusiyrė į ežerą ir žuvis gaudo. Vieną kartą už kalno klausėsi ragana, kaip našlė savo sūnų šaukia. Atėjusi ji prie ežero ėmė šaukti:

— Joneli, mano sūneli, eikš, aš tave pavalgydinsiu ir naujus marškinėlius duosiu!

— Joneli, mano sūneli, eikš, aš tave pavalgydinsiu ir naujus marškinėlius duosiu. Bet Jonukas suprato, kad tai ne motinos balsas, ir pasakė raganai:

Čia ne mano motina. Mano motinos balsas plonesnis.

Ragana nuėjo pas kalvį ir prašo:

— Kalvi, kalveli, nukalk man plonesnį liužiuvėlį.

Kalvis nukalė. Ragana nuėjo prie ežero ir pradėjo šaukti:

— Joneli, mano sūneli, eikš, aš tave pavalgydinsiu ir naujus marškinėlius duosiu!

Jonukas dabar nesuprato, kad tai ne motinos balsas. ir išsiyrė ant kranto. O ragana jį nutvėrė, įsidėjo į maišą ir eina mano. Bet Jonukas pradėjo dainuoti:

„Aukšti kalnai, žemi kloniai,
noriu, noriu saldaus miego...“

Ragana užsimanė miego, atsigulė po beržu ir užmigo. Tuo metu Jonukas išlindo iš maišo ir nuėjo irstytis po ežerą. Ragana pabudo, nerado maiše Jonuko ir nuėjo prie ežero ir pradėjo šaukti:

— Joneli, mano sūneli, eikš, aš tave pavalgydinsiu ir naujus marškinėlius duosiu.

Jonukas nepažino, kad tai raganos balsas ir išsiyrė ant kranto. Ragana jį įsidėjo į maišą ir eina namo. Jonukas pradėjo dainuoti:

„Aukšti kalnai, žemi kluoniai,
noriu, noriu saldaus miego...“

Ragana užsinorėjo miego, atsigulė po beržu ir užmigo. Tuomet Jonukas išlindo iš maišo, prikrovė

pilną maišą akmenų, o pats nuėjo irstytis. Ragana pabudo, užsimetė maišą ant pečių ir parėjo namo. Namie rado raganaites pečių bekūrenančias. Raganaitės apspito raganą ir pradėjo klausinėti, ką motina parnešusi. O ragana sako:

— O gi našlės sūnų Jonuką.

Ragana atrišo maišą ir pamatė pilną akmenų. Baisiai supyko ji ant Jonuko, nuėjo prie ežero ir pradėjo šaukti:

— Joneli mano, sūneli, eikš, aš tave pavalgydinsiu ir naujus marškinėlius duosiu!

Jonukas išsiyrė ant kranto, o ragana jį į maišą ir neša namo kepti. Bet Jonukas ir vėl pradėjo dainuoti: „Aukšti kalnai, žemi kloniai, noriu, noriu saldaus miego...“

Bet dabar ragana neužmigo ir Jonuką parnešė namo. Buvo pečius prikūrentas, bet raganaičių nebuvo. Tuomet ragana liepė Jonukui atsigulti ant ližės. Jonukas atsigulė ir iškėlė rankas į viršų. Ragana sako:

— Negerai guli, nuleisk rankas.

Jonukas nuleido rankas, o iškėlė kojas.

— Negerai guli, — suriko ragana, — reikia tiesiai gulėti.

Jonukas atsakė:

Parodyk pati, aš nežinau, kaip gulėti.

Ragana atsigulė lygiai, o Jonukas kad stumtelėjo ližę, ir raganą įstūmė į pečių. O pats išbėgo į kiemą. Kieme rado aukštą beržą. Įsilipo į beržą. Tuo tarpu atėjo ir raganaitės. Po kiek laiko raganaitės išėjo pavalgiusios ir pradėjo voliotis po žolę sakydamos:

— Tai gardi Jonuko mėsytė!

O Jonukas uždainavo:

„Tai gardi, saldi raganos mėsytė“.

Raganaitės pašoko ir pradėjo dairytis.

— Kas gi čia dainavo?

O gi žiūri — beržo viršūnėje sėdi Jonukas. Raganaitės už kirvių ir pradėjo kirsti beržą. Bet tuo laiku pro beržą lėkė daug paukščių. Jonukas paprašė iš paukščių plunksnų. Paukščiai jam davė. Jonukas iš plunksnų pasidarė sparnus. Ir kai medis pradėjo kristi, Jonukas užsidėjo sparnus ir nuskrido kartu su paukščiais.

Papasakojo Juozukas,
parašė Stasiukas S.
V skyriaus mokinys.

Nuo Redakcijos. Ačiū tau, Staseli, už pasaką, tik išmok geriau lietuviškai rašyti, nes darai daug klaidų.

Šienapiūtė

Linksmas yra laikas,
Kai saulutė teka —
Žolės, medžiai šnabžda,
Ir paukšteliai šneka.

Stambios rasos krinta,
Kol žiedai nusvyra,
O saulutei tekant,
Nuo lapelių byra.

Dirba pievoj vyrai,
Skamba jųjų dainos,
Žolės kniumba, svyra,
Pieva atsimaino.

Saulė kai tekėjo,
Dar žiedai žydėjo,
Saulei patekėjus
Pradalgiuos gulėjo.

Atsiuntė K. Tėma.

NUŠOKO

Laivas, apiplaukęs aplink pasaulį, grįžo namo. Buvo tyla, visi keleiviai susirinko laivo viršuje, denyje. Tarp keleivių sukaliojosi beždžionė ir visus juokino. Beždžionė kraipėsi, šokinėjo, šaipėsi, žmones pamėgdžiojo. Iš visa buvo matyti, kad ji žinojusi, jog žmonės su ja žaidžia, ir dėl to dar labiau šėlo.

Ji prišoko prie 12-kos metų berniuko, laivo kapitono sūnaus, pagriebė nuo jo galvos skrybėlę, užsimovė sau ir greitai įsliuogė stiebo viršūnėn. Visi ėmė juoktis, tik berniukas, likęs be skrybėlės, negalėjo susivokti, ar ir jam juoktis, ar verkti.

Beždžionė atsitūpė ant pirmosios stiebo skersinės, nusiėmė skrybėlę ir pradėjo ją dantimis ir rankomis draskyti. Ji, lyg erzindama berniuką, pradėjo dar šaipytis. Berniukas pagrasė jai, subarė, tačiau beždžionė dar pikčiau plėšė skrybėlę. Jūrininkai ėmė garsiau juoktis. Berniukas paraudo, nusimetė švarkelį ir šoko paskui beždžionę stiebo viršūnėn. Netrukus jis pasiekė pirmąją skersinę, beždžionė dar vikriau ir greičiau palipėjo aukščiau.

— Tu iš mano rankų neištrūksi! — sušuko berniukas ir dar aukščiau palipėjo.

Beždžionė neišsigando, ji erzino berniuką ir vis aukščiau lipo. Berniukas, matyti, supyko ir buvo pasiryžęs beždžionę pasiekti. Taip beždžionė ir berniukas lenktyniaudami atsirado pačioje stiebo viršūnėje. Ten beždžionė išsitiesė, pasturgaline ranka įkibo virvės, pakabino skrybėlę ant paskutinės skersinės galo, pati pradėjo šaipytis ir džiūgauti. Nuo stiebo iki skersinės galo kur kabojo skrybėlė, buvo per pusantro metro; kad ją galima būtų pasiekti, reikėjo iš rankų paleisti virvė ir skersinė.

Berniukas buvo nemažai įnirtęs. Jis atsipalaidojo nuo stiebo ir atsistojo ant skersinės. Iš denio visi žiūrėjo į beždžionę ir berniuką ir visi juokėsi. Bet, kai pamatė berniuką, bestovintį ant skersinės ir svirduliuojantį rankomis, visi iš baimės lyg apmirė. Mat, dėl vieno neatsargaus žingsnio jis galėjo nukristi ir suteškėti į denį. Pagaliau, jei jis ir

prieitų prie skrybėlės ir ją pasiimtų, tai negalėtų apsisukti ir grįžti prie stiebo.

Visi tyliai žiūrėjo ir laukė, kas bus toliau. Tik susirinkusiųjų tarpe kažkas garsiai atsiduso ir sušuko iš baimės. Berniukas tai išgirdo, stabterėjo, susvyravo. Tuo metu laivo kapitonas, berniuko tėvas, išėjo iš kambarėlio šautuvu nešinas. Jis šautuvą vežiojosi žuvėdroms šaudyti. Kai jis pamatė sūnų stiebo viršūnėje, tuojau prisidėjo šautuvą prie peties, prisitaikė ir suriko:

— Į vandenį! Tuojau šok į vandenį! Nušausiu!

Berniukas svirdinėjo, nieko nesuprato.

— Šok, arba aš tave nušausiu! Viens! du!...

Ir tik tėvas ištarė „trys", berniukas, įsisiūbavęs galva žemyn, krito į vandenį. Kaip akmuo pliumpterėjo vaiko kūnas jūron. Nespėjo bangos pridengti vaiko, jau 20 jūrininkų šoko iš laivo paskui jį.

Už 40 sekundžių — jos buvo visiems nepaprastai ilgos—išsinėrė vaiko kūnas. Jį pagriebė ir įvilko laivan. Už kelių minučių iš vaiko burnos ir nosies pasipylė vanduo, jis atsiduso.

Laivo kapitonas, kai pamatė bekvėpuojantį sūnų, suriko, lyg jį kažkas būtų smaugęs, ir nubėgo į savo kambarėlį, kad niekas nepamatytų jūrininko ašarų.

Neužmiršiu šios šalelės

Kas galėtų būt brangesnio
Mums už gimtą šalį,
Už jos pievas, lygius klonius,
Sesės žaliąjį darželį?

Kas galėtų mums atstoti
Josios žalią pušinėlį,
Kur gilus, gilus ošimas
Tiek skaidrių vilčių sukėlė.

Kur klausydamas ne kartą
Tų dainų apie senovę,
Kaip pulkai didžiųjų vyrų
Su kryžeiviais drąsiai kovės.

Kai lietuvis nebijojo
Dėti galvą už tėvynę,
Kaip mūs tėviškės brangiausios
Priešo koja nebemynė?

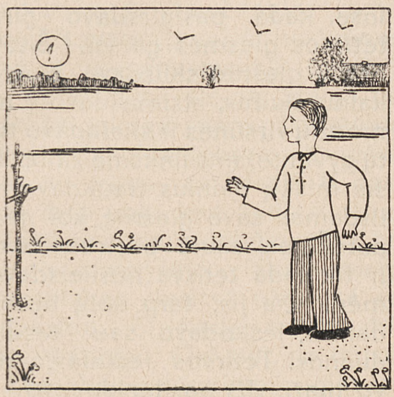
Kur tas Vytautas Didysis,
Gediminas ir Kęstutis,
Kur tie jų pulkai galingi,
Kas iš miego juos pabudins?

Mes jų ainiai pasilikę,
Kuriems jie kelius nurodė,
Aukštai kelkim kilnų šūkį,
Plačiai skelbkim tiesos žodį!

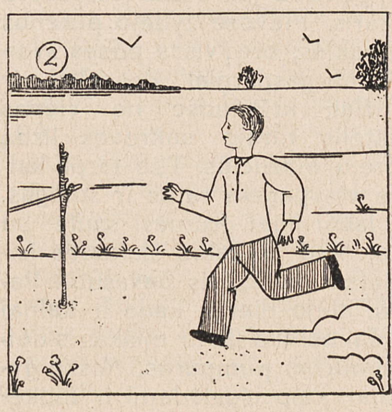
Neužmiršime šalelės,
Kuri mus mažus augino,
Kurią mūs geri tėveliai
Nuo piktų kryžeivių gynė!

V. Kuolaitis

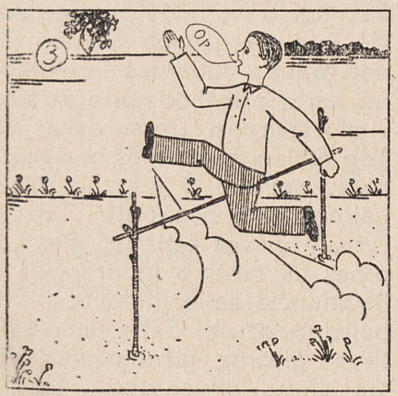
NEPAVYKO PERŠOKTI

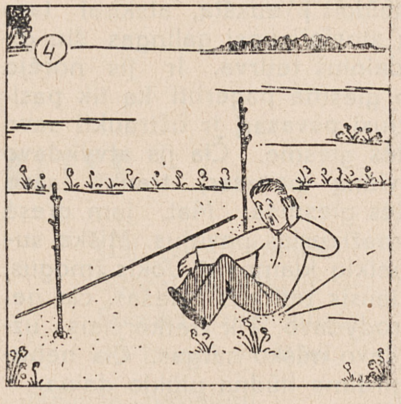
Kazys didelis mėgėjas
Sporto. Štai ir nūn išėjo
Jis šiek tiek pasisportuot,
Šviežiu oru pakvėpuot.

Žemėn du smaigu vaikinas
Įkalė, po to kabina
Ant jų kartį. Tuojau, jūs
Pamatysit, kas čia bus.

Jis vikriai pasispyrėjo
Ir pirmyn, tarytum vėjas,
neria. Tikras jis visai,
Kad peršoksiąs tuoj gražiai.

Bet nelaimė atsitiko:
Peršokt vargšui nepavyko.
Ir vikrusai mūs Kazys
Brinkt ant žemės, lyg kūlys.

Paskutinė tetirvos giesmė

Lygumose jau senai viešpatavo pavasaris. Pievose žydėjo purėnos ir žibuoklės; ore į visas puses švaistėsi margasparniai drugeliai ir vabzdžiai; krūmuose ne vienas paukštelis turėjo sukrovęs lizdą ir perėjo mažučius. Tuo tarpu kalnuose viešpatavo šaltis ir sniegas. Ilgai, labai ilgai grūmėsi saulė su žiema, kad ir kalnų šlaituose įsiviešpatautų gražusis pavasaris. Pagaliau, atėjo diena, kada ir kalnai ėmė žaliuoti, o šlaitų miškas skleidė jaunučius pumpurus. Miško gyventojai, kaip išgalėdami ir mokėdami, įvairiais balsais šaukdami, kvatodami, džiaugės pavasariu.

Kalnų miškuose aušo ankstyvas gražus saulėtas pavasario rytas. Tekanti saulė nudažė auksine varsa kalnų viršūnes ir mišką, kuris, it žalias kilimas, dengė šlaitus. Su dideliu triūkšmu ir šlamesiu nusileido į aukštą, atskirai tarp uolų stovintį uosį galingas šių girių dainius tetirva. Ir jis norėjo savo giesme pagerbti ką tik pasirodžiusį pavasarį ir užtraukti savo meilės giesmę. Čia jis atvykdavo kiekvieną pavasarį traukti savo meilės giesmės. Mat, jam gresė čia mažiausias pavojus. Mišką supė pelkių klampynė. Jokis žmogus, didžiausis tetirvos priešas, čia nepasirodydavo. Tik retkarčiais užklysdavo miško sargas. Čia nebuvo girdima liūdna piūklo daina.

Miško medžiai, niekieno neglobojami, augo kas sau į visas puses; užaugę ir pasenę, čia pat jie mirdavo, virsdavo ir pūdavo, kad jų vietą galėtų užimti naujos atžalos. Tetirva — miškų dainius, pamėgo šią vietą. Kiekvieną ankstyvą pavasario rytą, kada rytuose tik pradėdavo brėkšti ir toji dangaus pusė imdavo rausti, atskrisdavo tetirva į nuošaliai stovintį uosį. Miškas dar skendo ryto miglose, kada pasigirsdavo pirmieji tetirvos giesmės garsai. Šitoji tetirvos giesmė sklisdavo plačiai po kalnų šlaitus, atsimušdavo į miško medžių viršūnes ir skelbdavo tų vietų gyventojams linksmą žinią. Ir tol šis miškų dainius traukdavo nenuilsdamas savo giesmę, kol gerokai patekėjusi saulė pertraukdavo jį. Ir tik tada tetirva nusileisdavo žemėn. Čia jis, tarp uolų bešokinėdamas, ieškodavo sau kasdienės duonos. Tetirvos reikalavimai buvo maži. Jis pasitenkindavo užsilikusia nuo pereitų metų spalgenų uoga ar nužnybęs išlendančias iš po žemių žolių želmenis.

Kasdienė tetirvos giesmė ypatingai veikė seną gudruolį lapiną. Šiam užgirdus pirmuosius tetirvos dainos garsus, net seilė imdavo bliaukti. Bet lapinas gerai suprato, kad tos jo svajonės yra bergždžios. Ne jam tas grobis. O, ne. Tiesa, dar jaunas būdamas mėgino jis ne kartą prisėlinti prie užsidainavusio tetirvos. Deja, viskas veltui. Tos lapino pastangos pasibaigdavo tik kvapsniu. O juk tuo pilvo negalima buvo pasotinti. Tad ir šį rytą, užgirdęs tetirvos giesmę, lapinas tik sustojo ir, praryjęs bežliaukiančią seilę, nukiuteno toliau pelių medžioti. Šalia lapino šią tetirvos giesmę girdėjo dar vienas šių vietų gyventojas. Tai buvo baisusis plėšikas vilpišius — girių katė. Aukos beieškodamas, gudrus kraugerys užtiko uosį, ant kurio kas rytas traukė savo giesmę miškų dainius. Vilpišiaus skilvys traukė alkio maršą. Medžioklės atžvilgiu vakarykštė diena buvo šiam kraugeriui viena iš blogiausių. Vos keletas miško pelių tepateko į jo nagus. Tad alkio varomas, vilpišius pradėjo šį rytą ankstyvą medžiok-

lę. Besėlindamas jis prisiartino prie uolų, kur stovėjo tetirvos uosis. Bet ir čia maža buvo vilties kas nors stambesnio sumedžioti. Nepatenkintas ir nusiminęs, vilpišius ruošėsi traukti toliau iš šios nevaišingos vietos. Staiga pagirdo jis galingą sparnų šlamėjimą. Į uosį nusileido tetirva. Vilpišius suskubo visas susiriesti ir pasislėpti tarp uolų, kad budri ir stropi tetirvos akis nepastebėjo visai pavojingo klausytojo. Nieko blogo nepastebėjęs, tetirva užtraukė savo giesmę. Šį kartą tetirva dainavo ypatingai. Gal būt, jis nujautė, kad tai paskutinioji giesmė, kad jau daugiau neteksią jam regėti šio uosio, nei stebuklingai gražaus kalnų ankstyvo pavasario ryto. Susirietęs vilpišius klausosi jo dainos, o mintis, kad greitai nuramins alkį, neduoda ramybės. Jo kūnas, it drugio krečiamas, visas virpa. Bet įsidainavęs tetirva nemato to mirties pavojaus. Kas kart sklysta iš jo krūtinės nauji garsai, aidu atsimuša į kalnų šlaitus ir dingsta toli toli tarp ryto miglų. Pagaliau, tetirva taip užsidainavo, kad visa užmiršo: mišką ir visą pasaulį. To tik laukė kraugerys. Kaip iš lanko paleista strėlė, pasišokėjo vilpišius ir įsmeigė savo aštriuosius pirmųjų kojų nagus į tetirvos kūną. Abu, jo užpuolikas ir jo auka, su dideliu bildesiu nusirito žemėn. Tetirva mėgino nors sparnais gintis. Bet, deja, neilgam tegalėjo miškų dainius gintis. Kovos garsai kas kart buvo silpnesni ir, pagaliau visai dingo.

Išauš kitas rytas. Už kalnų viršūnės pasirodys saulė, kuri nudažys visus daiktus aukso spalva. Suskambės strazdo ir kitų paukščių giesmės. Bet jau niekad nepasveikins brėkštantį pavasario rytą tetirvos — miškų dainiaus giesmė.

Iš H. Löns.

NAŠLAITIS.

Neturiu mamytės,
Neturiu tėvelio.
Kur aš pasidėsiu,
Varšas našlaitėlis.

Niekas nepaguodžia
Jo meiliais žodeliais,
Niekas nepaduoda
Jam duonos kąsnelio.

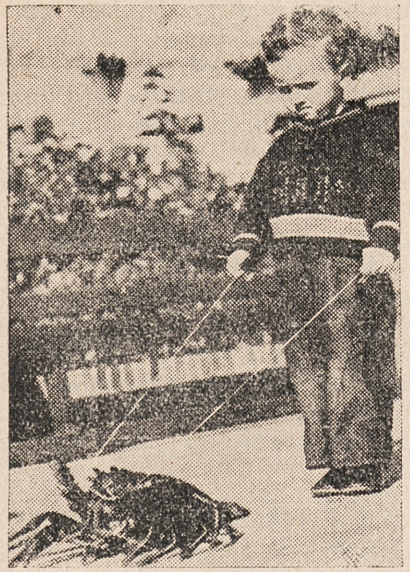
Eina našlaitėlis
Keliu ašarodams,
Į platų pasaulį,
Duonos ieškodams.

Gal gerieji žmonės
Supras jo dalužę, —
Suteiks gal paguodą
Jo jaunai širdužei.

Neliūsk, našlaitėli,
Neliūsk, vaike mielas,
Nes tave iš vargų
Gelbės patsai Dievas.

Saulė bus motutė,
O tėvu—mėnulis,
Tavo žingsnius laimins
Gerasai Dievulis.

B. Guolys.

O čia kas? Atspėkite.

TRUPINĖLIAI

Žmonės nori skraidyti kuy aukščiausiai

Žmonės pastebėjo, kad aukštai iškilus nepaprastai sunku alsuoti, iš ausų, nosies, akių ir gerklės pasirodo kraujas. Pasirodo, kad visa tai pareina nuo to, jog oras aukštumoje yra skystas, retas, visai ne toks, kaip prie žemės, ir kad tokiame ore žmogus pasijunta lyg smaugiamas, troškinamas. Tai pastebėjo keleiviai, kurie panoro pasiekti aukštų kalnų viršūnes, ir lakūnai, kurie lėktuvais ir orlaiviais pamėgino aukštai iškilti.

Pastaruoju laiku žmonės pradėjo mėginti orlaiviais pakilti kiek galima aukščiau. Jiems pasisekė pakilti aukštai aukštai, kur oras jau labai retas. Apie tokius lakūnus sakoma, kad jie buvo stratosferoje. Lakūnai stratosferoje daro įvairius mokslui reikalingus bandymus, todėl tokie skridimai vis dažniau rengiami.

Kad lakūnai galėtų ilgiau pabūti stratosferoje, jie užsidaro dideliame metaliniame kamuolyje ir pasiima su savimi deguonio, kuris reikalingas alsavimui. Tokiame kamuolyje besėdėdami, mokslininkai lakūnai ir atlieka savo darbus: matuoja temperatūrą, stebi vėjo kryptį, oro spaudimą, saulės spindulių greitumą ir kita. Tačiau ir kamuoliuose jie ilgai išbūti negali, pasirodo įvairių trūkumų, ir reikia skubėti nusileisti. Tad tokius kamuolius tobulina, darydami bandymus žemėje.

Neseniai Prancūzijoje pamėgino tokian kamuolin uždaryti du žmones, kelias žuveles ir du paukščius. Iš kamuolio ištraukė daugiau pusės oro ir visus paliko per 48 valandas; žmonės, žinia, buteliuose turėjo deguonio. Po 48 val. kamuolį atidarė, ir kas gi pasirodė? Žmonės išėjo vos gyvi, su skaudančiomis galvomis. Visos žuvelės buvo nebegyvos. Paukšteliai gulėjo vos gyvi ir tik po ilgesnio laiko atsipeikėjo. Mokslininkai po tokio bandymo įsitikino, kad nereikia iš kamuolio ištraukti oro, bet ieškoti būdų, kad kamuolyje visuomet būtų tiek oro, kiek jo turime prie žemės.

LAIŠKŲ DĖŽUTĖ

B. G—biui. Eilutes gavome. Iš jų pasirinkome vieną, kitos taip ir liks. Dvi perdavėme tiems, kam prašėte. Už visa dėkojame, prašome rašyti mums ir daugiau.

Leidėjas atsakomasis redaktorius **Liudvikas Cicėnas.** Vilnius „RUCH" spaustuvė